

**КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ:
ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ****COMMUNICATION STRATEGY OF THE MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE:
IMPLEMENTATION PROSPECTS****Чернецький С.С., доктор філософії з публічного управління
та адміністрування**

ORCID ID: 0000-0002-7368-4509

Вакулін Р.С., аспірант*Київського міжнародного університету*

Стаття присвячена: аналізу ситуації, що склалась на сьогодні у сфері комунікації Міністерства юстиції України; розробці комунікаційної стратегії Міністерства юстиції України. В ході проведеного дослідження з урахуванням прогностичних та програмних документів економічного і соціального розвитку розроблено Комунікаційну стратегію на середньостроковий період (2024-2026 рр.). Встановлено, що саме Комунікаційна стратегія має визначити шляхи та способи побудови шляхів комунікації між Міністерством та громадськими організаціями, Міністерством та громадянами країни. Забезпечення сталого розвитку комунікацій та досягнення стратегічних комунікаційних цілей Міністерства юстиції України базується на ефективній внутрішній організації системи комунікацій, доступності базових комунікаційних інструментів та високих комунікаційних компетенцій працівників Мініюста. Зазначена стратегія – орієнтир для покращення комунікації з громадськістю, розширення послуг та задоволення інформаційних потреб громадян.

Метою комунікаційної стратегії визначено побудову злагодженої, чіткої та дієвої системи зовнішньої та внутрішньої комунікації для реалізації стратегічних цілей. Стратегія показує, яким чином ефективна комунікація сприяє забезпеченню прав людини, забезпечує безкоштовний захист людини, створює умови для прозорого, швидкого, ефективного надання послуг кожній особі, забезпечуючи легкість ведення бізнесу, підвищуючи ступінь суспільної довіри та впевненості.

Встановлено, що реалізація запропонованої комунікаційної стратегії Міністерства юстиції України дозволить змінити ставлення населення до державного органу, підвищити довіру, збільшити зацікавленість суспільства до діяльності органів влади, підвищити проінформованість, обізнаність громадян, покращити стосунки із цільовою аудиторією, оптимізувати роботу апарату в напрямку демократичного врядування.

Ключові слова: стратегія, комунікація, комунікаційна стратегія, стратегічні цілі, Міністерство юстиції України, цифрова трансформація.

The article is devoted to the analysis of the current situation in the field of communication of the Ministry of Justice of Ukraine; development of the communication strategy of the Ministry of Justice of Ukraine. It is established that ensuring the sustainable development of communications and achieving the strategic communication goals of the Ministry of Justice of Ukraine is based on the effective internal organization of the communication system, availability of basic communication tools and high communication competencies of the Ministry of Justice employees.

It has been established that the Ministry of Justice develops and implements policies to ensure transparent, fast and efficient provision of services to each person, ensuring ease of doing business, and increasing public trust and confidence. The principles of implementation of the communication strategy by the Ministry of Justice of Ukraine include: governance by consent, rule of law and law, separation of powers, fairness, systematicity, accessibility, transparency, self-regulation, public participation, subsidiarity, universality, digital by default, one-time information input, and interoperability by default. Ensuring sustainable development of communications and achievement of strategic communication goals of the justice system is based on effective internal organization of the communication system, availability of basic communication tools and high communication competencies of the Ministry of Justice staff.

In the course of the study, the Communication Strategy for the medium term (2024-2026) was developed taking into account the forecast and program documents of economic and social development. The purpose of the communication strategy is to build a coherent, clear and effective system of external and internal communication to achieve strategic goals. The strategy shows how effective communication promotes human rights, provides free human protection, creates conditions for transparent, fast, efficient provision of services to each person, ensuring ease of doing business, and increasing public trust and confidence.

It is established that the implementation of the proposed communication strategy of the Ministry of Justice of Ukraine will allow changing the attitude of the population to the state body, increasing trust, increasing public interest in the activities of government bodies, raising awareness, raising citizens' awareness, improving relations with the target audience, and optimizing the work of the apparatus in the direction of democratic governance.

Key words: strategy, communication, communication strategy, strategic goals, Ministry of Justice of Ukraine, digital transformation.

Постановка проблеми. В умовах реформування органів державної влади Міністерство юстиції отримало більш широкий спектр повноважень в напрямі забезпечення реалізації державної правової політики. У Мініюсту в нових реаліях з'явилися нові перспективи й нові можливості. Кожної хвилини відбуваються речі, які так чи інакше впливають на життя кожного представника України. І при цьому головним чинником прийняття будь-яких рішень є кожен громадянин держави, саме люди мають впливати на прийняття життєво важливих рішень органами державної влади, в тому числі Міністерством юстиції. Саме Комунікаційна стратегія має визначити шляхи та способи побудови шляхів комунікації між Міністерством та громадськими організаціями, Міністерством та громадянами країни.

У дослідженні використано напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених з різних галузей знання, які присвячені проблемам комунікації влади з громадськістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість комунікації як однієї з основ менеджменту розуміли ще в класичних теоріях менеджменту та теоріях організації І. Ансоффа, А. Файоля, Ф. Тейлора, А. Томпсон, Е. Мейо та ін. В українській науці управління цим питанням займалися О. Баранов, А. Барікова, С. Бойчун, Ю. Довбуш, О. Загвойська, К. Кислюк, А. Кірмач, І. Куспляк, Ю. Мазурок та ін. Проблеми інституціоналізації стратегічних комунікацій у системі державного та публічного управління досліджували В. Дрешпак, Д. Дубов, С. Романенко, В. Рубцов, Т. Сивак та ін.

Мета статті полягає в: аналізі ситуації, що склалась на сьогодні у сфері комунікації Міністерства юстиції України; розробці комунікаційної стратегії Міністерства юстиції України.

Виклад основного матеріалу. Комунікаційний потенціал – це здатність людини або установи ефективно кому-

нікувати та досягати поставлених цілей і завдань. Він включає в себе здатність говорити та слухати, розуміти та задовольняти потреби громади.

Комунікаційний потенціал або комунікаційні спроможності державної установи – це сукупність наявних людських, технічних, адміністративних та фінансових ресурсів, необхідних для виконання комунікаційних завдань. Розвиток комунікаційного потенціалу передбачає зміцнення навичок, компетенцій і здібностей людей або установ задля ефективного спілкування, донесення повідомлень і досягнення поставлених цілей.

Основна мета комунікаційних відносин – вплинути на думку, ставлення або поведінку ЦА. Дуже часто саме такий вплив і зумовлює подальші зміни. Комунікація є інструментом, який показує, наскільки влада відкрита, прозора та чи можна їй довіряти. Сьогодні кожна державна установа в Україні має власну структуру комунікацій, що ускладнює процес узгодження дій, поширення повідомлень та проведення спільних інформаційних кампаній.

Головні управління юстиції як органи державного управління, що беруть безпосередню участь у формуванні державної політики значною мірою сприяють формуванню легітимності та розвитку громадянського суспільства в Україні [1].

Мін'юст – ефективний координатор сектору юстиції на захисті прав людини і держави. Його місія полягає в розробці, здійсненні та координації політики, яка гарантує демократичний розвиток України з дотриманням верховенства права, забезпеченні дотримання прав людини та основних свобод, рівного доступу до правосуддя та ефективної боротьби з корупцією. Мін'юст розробляє і реалізує політику в цілях забезпечення прозорого, швидкого та ефективного надання послуг кожній особі, забезпечуючи легкість ведення бізнесу, підвищуючи ступінь суспільної довіри і впевненості.

Основними завданнями Мін'юсту є: проведення обов'язкової правової експертизи проєктів актів Кабінету Міністрів до того, як ці акти розглядатиме Уряд; здійснення державної реєстрації нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади; представлення позиції держави у судах України та в закордонних юрисдикційних органах; перевірка за Законом «Про очищення влади» (люстрація).

На виконання своєї місії Мін'юст докладає багато зусиль для надання громадянам якісної інформації про їхні права та обов'язки, забезпечення населення послугами юридичної освіти та безоплатною правовою допомогою.

Шляхи законодавчого удосконалення діяльності управління юстиції регулюються нормативно-правовими актами, зокрема Законом України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. № 4572-VI [2], Законом України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 р. № 1404-VIII [3], Постановою Кабінету Міністрів України «Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції» від 21.01.2015 р. № 17 [4] тощо.

Головними досягненнями Мін'юсту в напрямку розвитку демократичного врядування визначені наступні. Створено довідково-інформаційну платформу правових консультацій «WikiLegalAid», що містить понад 1400 консультацій з правових питань, також посилання на нормативні акти, судові рішення, зразки процесуальних документів. Запущено мережу дистанційних пунктів доступу до безоплатної правової допомоги і виїздив мобільних консультаційних пунктів для надання адресної допомоги.

Впроваджено нову організаційну форму прийому громадян у відділах державної реєстрації актів цивільного стану за принципом «відкритого простору – «Open space». Запроваджено електронну взаємодію між Міністерством соціальної політики України та Міністерством юстиції України щодо підтвердження факту народження дитини

у випадках, подання заяви про призначення державної допомоги при народженні дитини в електронній формі.

Запроваджено веб-портал «Звернення у сфері державної реєстрації актів цивільного стану», на якому можна записатись на прийом до відділу ДРАЦС у зручний час, поставити питання в онлайн режимі, подати заяви на реєстрацію актів цивільного стану. На теперішній час 319 091 осіб скористались послугами онлайн.

Запроваджено можливість подати скаргу на рішення державного реєстратора, рішення, дії або бездіяльність територіальних органів Міністерства юстиції України до Комісії через Портал державних послуг IGov. Запроваджено інформування про реєстраційні дії у Державному реєстрі прав та подання власником об'єкта нерухомого майна заяв про заборону вчинення реєстраційних дій в електронній формі

Міністерством юстиції України забезпечено постійне оновлення інформації про бенефіціарного власника при проведенні кожної реєстраційної дії, крім державної реєстрації припинення юридичної особи, запроваджено надання електронних адміністративних послуг у сфері реєстрації юридичних осіб, ФОП та громадських формувань за допомогою порталу електронних сервісів.

Перехід до електронної системи нотаріату суттєво оптимізує діяльність нотаріуса, а також сприятиме наданню якісних та швидких нотаріальних послуг. Метою запровадження електронної системи нотаріату є використання сучасних технологій при вчиненні нотаріальних дій, забезпечення більшої зручності для громадян при користуванні послугами нотаріусів. Запроваджено систему електронного анонімного тестування для осіб, які мають намір здійснювати нотаріальну діяльність. Анонімне тестування дозволяє зробити конкурс на нотаріуса більш об'єктивним. Запроваджено електронний сервіс з державної реєстрації апостилів у Електронному реєстрі апостилів.

Створено автоматизовану систему виконавчого провадження – комп'ютерна програма, що забезпечує збирання, зберігання, облік, пошук, узагальнення, надання відомостей про виконавче провадження, формування Єдиного реєстру боржників тощо. Для ефективної роботи державних та приватних виконавців оптимізовано функціонал програмного забезпечення АСВП, зокрема в частині вдосконалення електронного інформаційного обміну з МВС, Національною поліцією України, Державною податковою службою та Державною прикордонною службою України.

Запроваджено Єдиний реєстр боржників, удосконалено порядок і строки проведення окремих виконавчих дій. Забезпечено надання громадянам онлайн-сервісів (платіжні термінали для зарахування коштів на рахунки органів ДВС, оплата боргів в онлайн-режимі за допомогою QR-code). Забезпечено доступ сторін виконавчого провадження до інформації АСВП через інструменти електронної ідентифікації та удосконалено електронний обмін інформацією про боржника та його майно між виконавцями та державними органами.

Мін'юст забезпечує ведення Єдиного реєстру підприємств, щодо яких порушено провадження у справі про банкрутство. Запроваджено безкоштовну онлайн послугу з отримання інформації з реєстру. 412 тисяч осіб скористались послугою за індикатором «Врегулювання неплатоспроможності».

Щорічно понад 400 тис. документів Національного архівного фонду приймаються на зберігання. Здійснюється оцифрування документів Національного архівного фонду з використанням спеціального обладнання, кількість якого відповідно впливає на темпи оцифрування.

Станом на 1 січня 2024 року державні архіви оцифрували 3,5 % документів і 47 % описів справ на документи Національного архівного фонду, що зберігаються у 7 центральних державних архівах України та 25 державних архівах областей

й Києві. Центральні державні архіви, що якими управляє Державна архівна служба України, оцифрували 8,8 % документів Національного архівного фонду та майже 80 % описів справ на документи фонду. За 2022-2023 роки оцифрували 843 667 документів і 60 953 описи справ на документи. Лише у 2023 році державні архіви оцифрували 586 762 документів, що у 15 разів більше, ніж у 2018 році – тоді кількість оцифрованих документів становила 37 904 одиниць. Загальна кількість оцифрованих архівів станом на початок 2024 року становить понад 1 414 000 документів та 167 000 описів справ на документи. Наразі оцифровано 3,5 % документів (230 221 справ та 61 602 описів справ, що зберігаються в центральних державних архівах України та державних архівах областей і м. Києва) [5].

Міністерством юстиції України здійснюється реалізація 20 проєктів міжнародної технічної допомоги. Координація проєктів міжнародної технічної допомоги здійснюється за допомогою впровадження нового методу – онлайн-платформа координації донорської допомоги у секторі юстиції. Зазначена платформа дозволяє в онлайн режимі координувати міжнародну технічну допомогу, зокрема відповідно до Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки та Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки.

Працівниками територіальних органів Міністерства юстиції України, які забезпечують повноваження Укрдержреєстру, постійно проводиться роз'яснювальна робота шляхом проведення виступів у радіо-і телевізійних передачах та надання коментарів для друкованих засобів масової інформації.

Одним із найбільш нових і сучасних напрямків роботи головних управлінь юстиції, який повинен активніше розвиватись, є взаємодія органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства. Ця сфера потребує особливої уваги та додаткового законодавчого забезпечення. Не дивлячись на досягнення ЦОВВ в напрямку розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення в умовах розвитку

інформаційного суспільства, необхідним є визначення стратегії комунікації Міністерства юстиції України, яка б дозволила удосконалити діяльність установи в напрямку зміцнення демократичного врядування та задоволення інформаційних потреб громадян (рис. 1).

Комунікаційна стратегія розроблена на середньостроковий період з 2024-2026 рр. з урахуванням прогнозних та програмних документів економічного і соціального розвитку. Метою комунікаційної стратегії Міністерства юстиції України є побудова злагодженої, чіткої та дієвої системи зовнішньої та внутрішньої комунікації для реалізації стратегічних цілей.

Ця стратегія показує, яким чином ефективна комунікація сприяє забезпеченню прав людини, забезпечує безкоштовний захист людини, створює умови для прозорого, швидкого, ефективного надання послуг кожній особі, забезпечуючи легкість ведення бізнесу, підвищуючи ступінь суспільної довіри та впевненості.

Відправним пунктом усіх комунікацій Міністерства юстиції України є їх відповідність зацікавленим сторонам, а також розуміння впливу цих комунікацій на обізнаність або зміну їх поведінки. Зацікавлені сторони – одна з найголовніших особливостей комунікаційної стратегії, що відображає специфіку діяльності організації та можливості впливу її на громадську думку. Стратегія розрахована на користувачів послуг (широку громадськість), персонал, соціальні служби, суспільні групи.

До представників широкої громадськості відносять:

– громадяни (громадськість) – спільнота всіх громадян України, осіб віком від 18 років, для яких базовий інтерес або очікування – забезпечення своїх конституційних прав та прав людини, соціально-психологічного благополуччя (Well-Being), соціально-економічного добробуту та процвітання (Welfare), безпеки та життєздатності (Resilience). Ці очікування безпосередньо стосуються державних органів та Уряду, які у якості інституції повинні задовольняти зазначені інтереси для всіх громадян без виключення.

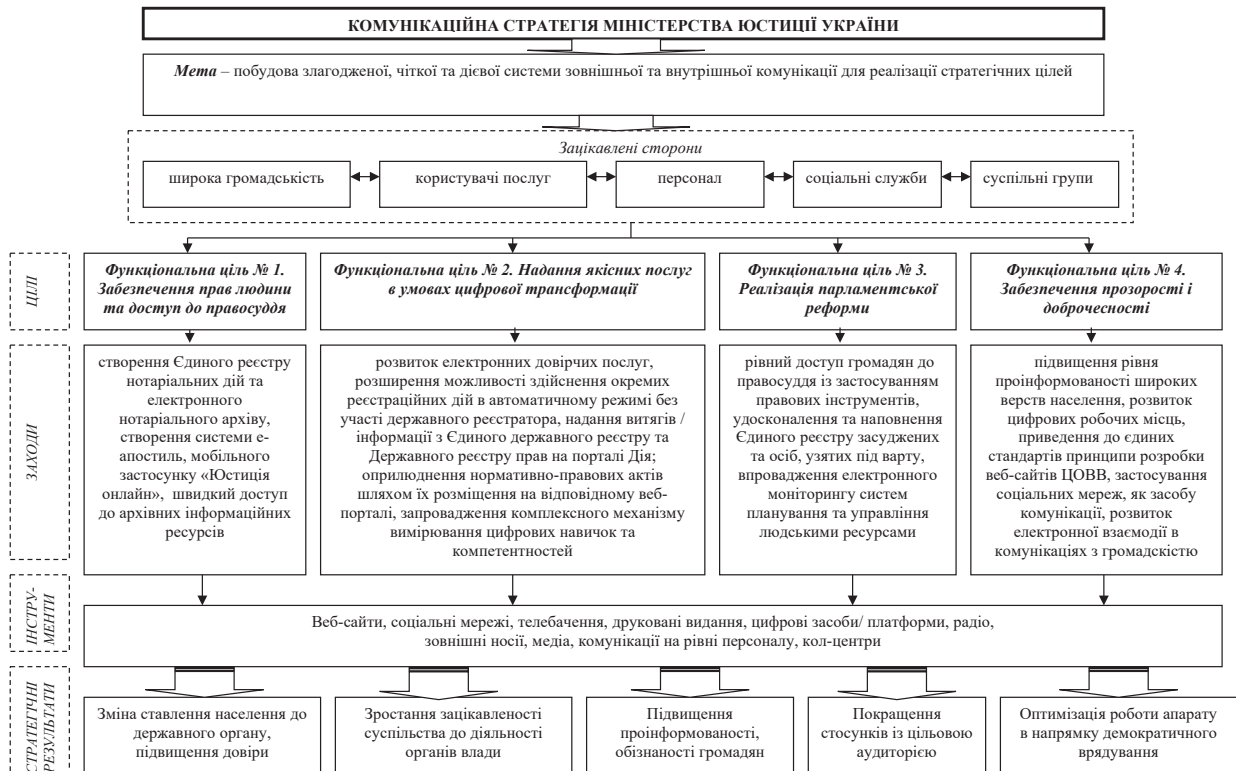

Рис. 1. Комунікаційна стратегія Міністерства юстиції України на 2024-2026 рр.

– громадяни-виборці – очікують від обраних партій та політиків доцільного використання коштів платників податків, інших зусиль міністрів, успішності реформ в цілому;

– кандидати на ринку праці – які можуть бути заінтересовані у працевлаштуванні на державній службі та кар’єрі. Ця група стейкхолдерів поділяється на: кандидатів з числа молоді – випускників загальноосвітніх та вищих начальних закладів, які можуть обрати професійну освіту, необхідну для державної служби; кандидатів з числа досвідчених фахівців – тимчасово незайнятих чи зайнятих у недержавних секторах, які можуть зробити вибір на користь кар’єри на державній службі, забезпечуючи вищий професійний рівень державних службовців;

– громадяни-користувачі адміністративних послуг – будь-які громадяни, які потребують чи змушені визначити свої права та обов’язки у взаємовідносинах із державою.

До функціональних та ідейних цілей реалізації стратегії віднесено забезпечення прав людини та доступ до правосуддя; надання якісних послуг в умовах цифрової трансформації; реалізація парламентської реформи; забезпечення прозорості та доброчесності.

В напрямку реалізації першої функціональної цілі передбачено: створення Єдиного реєстру нотаріальних дій та електронного нотаріального архіву як складових електронної системи нотаріату; створення системи е-апостиль, яка забезпечуватиме подання документів онлайн для представлення апостиля на офіційних документах, можливість онлайн-перевірки повного тексту апостильованого документа; створення мобільного застосунку «Юстиція онлайн», що міститиме набір зручних інструментів для представників юридичних професій та спростить доступ до послуг юстиції; швидкий і зручний доступ до документної інформації та інших архівних інформаційних ресурсів; забезпечення можливості надання одним із батьків згоди на виїзд дитини за кордон у супроводі другого із батьків шляхом подання заяви в електронній формі. Для досягнення другої функціональної цілі необхідним є розвиток електронних довірчих послуг, розширення можливості здійснення окремих реєстраційних дій в автоматичному режимі без участі державного реєстратора, запровадження надання витягів / інформації з Єдиного державного реєстру та Державного реєстру прав на порталі Дія; запровадження електронного офіційного оприлюднення нормативно-правових актів шляхом їх розміщення на відповідному веб-порталі; модернізація реєстру нормативно-правових актів; запровадження комплексного механізму вимірювання цифрових навичок та компетентностей.

Надання якісних послуг в умовах цифрової трансформації є пріоритетним напрямком для Міністерства юстиції. Його втілення дозволить зекономити бюджетні ресурси, зменшить кількість адміністративних процедур, що призведе до збільшення швидкості прийняття управлінських рішень, зменшити ризики корупційних правопорушень [6].

В рамках реалізації третьої функціональної цілі «Парламентська реформа» передбачено забезпечення рівного доступу громадян до правосуддя із застосуванням правових інструментів, удосконалення та наповнення Єдиного реєстру засуджених та осіб, узятих під варту, впровадження електронного моніторингу систем планування та управління людськими ресурсами і процесами установ відбукання покарань та слідчих ізоляторів.

Для реалізації функціональної цілі «Забезпечення прозорості і доброчесності» необхідним є підвищення рівня проінформованості широких верств населення, розвиток цифрових робочих місць, приведення до єдиних стандартів принципи розробки веб-сайтів ЦОВВ, які забезпечать доступність, змістовність та зрозумілість для громадян, застосування соціальних мереж, як засобу комунікації державних установ з громадськістю (Twitter, Facebook,

Linkedin, Youtube та Instagram), розвиток електронної взаємодії в комунікаціях з громадськістю [7].

Робочі місця у цифровому світі перестають бути прив’язаними до фізичних місць – вони стають мобільними, цифровими, тобто такими, що зовсім не потребують постійного перебування працівника на робочому місці. Такий віртуально-цифровий світ надає потужні можливості для постійного перебування працівника в онлайн-режимі.

Мін’юст розробляє і реалізує політику в цілях забезпечення прозорого, швидкого та ефективного надання послуг кожній особі, забезпечуючи легкість ведення бізнесу, підвищуючи ступінь суспільної довіри і впевненості. До принципів реалізації комунікаційної стратегії Міністерством юстиції України віднесено: врядування через згоду, верховенства права та закону, розподілу влади, справедливості, системності, доступності, прозорості, саморегуляції, участь населення, субсидіарності, універсальності, цифровий за замовчуванням, одноразове введення інформації, сумісність за замовчуванням.

Забезпечення сталого розвитку комунікацій та досягнення стратегічних комунікаційних цілей юстиції базується на ефективній внутрішній організації системи комунікацій, доступності базових комунікаційних інструментів та високих комунікаційних компетенцій персоналу Мінюсту.

Міністерство юстиції України обирає ті канали комунікації, за допомогою яких можна досягти максимальної ефективності взаємодії. Міністерство використовує як зовнішні канали комунікації (медіа, публічні події, офіційні канали спілкування), так і внутрішні.

Ключовими інструментами реалізації комунікаційної стратегії є веб-сайти, соціальні мережі, телебачення, друковані видання, цифрові засоби/ платформи, радіо, зовнішні носії, медіа, комунікації на рівні персоналу, кол-центри [7].

Основними засобами комунікації в державному секторі залишаються веб-сайти органів державної влади, на яких розміщуються переважно новини, заяви та інтерв’ю посадовців, просвітницькі, політичні та законодавчі документи. Створювались також спеціалізовані веб-ресурси, покликані надавати детальну інформацію щодо участі у тих чи інших заходах реформи, наприклад тестування кандидатів на посади державних службовців.

Соціальні мережі є надзвичайно важливим інструментом комунікації для державних установ. Вони дозволяють слідувати та публікувати оновлення, а аудиторії – поширювати новини, виражати своє ставлення, вчасно отримувати інформацію від першоджерел. Простота спілкування з читачами безпосередньо та миттєво є однією з найбільших переваг Facebook, Twitter, Youtube, LinkedIn та Instagram. Соціальні мережі створюють платформу для культури прозорості, спільного доступу та співпраці [7].

Управління юстиції повинні активізувати підготовчу роботу на своїй території із громадськістю для забезпечення в найближчому майбутньому реалізації положень законодавства, що буде прийнято в цій сфері. Ця робота є всеосяжною та багатовекторною. У контексті чого підлягають реалізації низка таких напрямків роботи:

1. Забезпечення здійснення заходів, спрямованих на створення належних умов для набуття громадянами обсягу правових знань та навичок у їх застосуванні, необхідних для реалізації прав і свобод, а також виконання покладених на них обов’язків.

2. Активне використання таких форм правоосвітньої роботи, як семінари-тренінги, онлайн-консультації, виступи у ЗМІ.

3. Здійснення системного аналізу звернень громадян та з найактуальніших питань застосування законодавства щодо надавання роз’яснення у ЗМІ.

4. Забезпечення систематичного інформування населення через ЗМІ про стан реалізації державної політики у сфері діяльності.

5. Сприяння висвітленню у засобах масової інформації матеріалів із питань роз'яснення законодавства відповідно до напрямів діяльності.

6. Проведення навчання з працівниками громадських приймалень, створених при територіальних органах юстиції, з питань надання безоплатної первинної правової допомоги в частині державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, надання інших адміністративних послуг.

7. Поширення позитивного досвіду щодо правової освіти населення з питань державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, надання інших адміністративних послуг.

8. Розповсюдження серед органів юстиції Методичних рекомендацій щодо проведення правоосвітніх заходів із інститутами громадянського суспільства (громадськими формуваннями) та використання в роботі [1].

Висновки. Реалізація запропонованої комунікаційної стратегії Міністерства юстиції України дозволить змінити ставлення населення до державного органу, підвищити довіру, збільшити зацікавленість суспільства до діяльності органів влади, підвищити проінформованість, обізнаність громадян, покращити стосунки із цільовою аудиторією, оптимізувати роботу апарату в напрямку демократичного врядування.

Забезпечення сталого розвитку комунікацій та досягнення стратегічних комунікаційних цілей Міністерства юстиції України базується на ефективній внутрішній організації системи комунікацій, доступності базових комунікаційних інструментів та високих комунікаційних компетенцій працівників Мінюста. Зазначена стратегія – орієнтир для покращення комунікації з громадськістю, розширення послуг та задоволення інформаційних потреб громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Олефіренко С. Напрямки законодавчого удосконалення діяльності головних управлінь юстиції. *Науковий вісник «Демократичне врядування»*. 2014. Вип. 14. URL: http://vivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnyk14/fail/olefirenko.pdf (дата звернення: 26.02.2024).
2. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2013. № 1. Ст. 1
3. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2016. № 30. Ст. 542
4. Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 р. № 17. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/17-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.02.2024).
5. У 2023 році державні архіви оцифрували у 15 разів більше документів, ніж у 2018. URL: <https://chytomo.com/u-2023-rotsi-derzhavni-arkhivy-otsyfruvay-u-15-raziv-bilshe-dokumentiv-nizh-u-2018/> (дата звернення: 26.02.2024).
6. Мін'юст: transition book. Київ: Міністерство юстиції України, 2020. 48 с.
7. Чернецький С. Технології стратегічних комунікацій в публічному управлінні. *Публічне управління в Україні: виклики сьогодення та глобальні імперативи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 11 лютого 2022 р.)*. Хмельницький, 2022. С. 153 – 154.
8. Боднарчук О. В., Габрелян А. Ю. Розвиток системи страхування банківських вкладів України. *Економіка. Фінанси. Право*, 2023. № 6. С. 50 – 55.
9. Габрелян А. Ю. Особливості функціонування міжнародних стратегічних альянсів в ІТ-сфері. «Правові системи». Науково-практичний електронний журнал, 2018. № 1/2. С. 490 – 498.
10. Габрелян А. Ю. Переваги та недоліки створення міжнародних стратегічних альянсів. «Правові системи». Науково-практичний електронний журнал, 2018. № 3. С. 601 – 610.
11. Колесник М. І., Габрелян А. Ю. Аналіз доходів та витрат домогосподарств України. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*, 2019. № 1(26). С. 59 – 70.
12. Стрілецька О. В., Габрелян А. Ю. Реалізація принципу змагальності в ході проведення досудового розслідування. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*, 2024. Випуск 81(1). С. 168 – 179.
13. Стрілецька О. В., Габрелян А. Ю. Реалізація принципу змагальності під час судового розгляду. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2024. Випуск 2. С. 719 – 731.
14. Стрілецька О. В., Габрелян А. Ю. Реалізація принципу змагальності в кримінальному процесі країн романо-германської правової сім'ї. *VI Міжнародна науково-теоретична конференція «Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень» (08.03.2024; м. Вінниця, Україна)*, 2024. С. 64 – 70.
15. Чепель О. В., Габрелян А. Ю. Показання свідка в кримінальному процесі: поняття, зміст, вимоги. *Аналітично-порівняльне правознавство*, 2023. № 4. С. 451 – 458.
16. Чепель О. В., Габрелян А. Ю. Система прав свідка в кримінальному процесі: стан, проблеми та шляхи їх подолання. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*, 2023. № 4. С. 168 – 180.
17. Kreminskyi O., Omelchuk L., Habrelian A., Matsiuk A., Diakovskiy O. Legal regime of virtual currency in ukraine: current state, problems and prospects of regulation. *Revista Relações Internacionais do Mundo Atual*, 2023. Vol. 1. № 43. P. 21 – 24.
18. Melnyk O., Artemenko O., Yarosh A., Lytvyn O., Gabrielyan A. Administrative and legal culture of driving a vehicle as a factor in the social consciousness of a road user. *Revista Relações Internacionais do Mundo Atual*, 2021. № 3(32). URL: <http://dx.doi.org/10.21902/Revrima.v3i32.550> (дата звернення: 26.02.2024).